

Vergaderjaar 2013–2014

28 966

Waterketen

Nr. 27

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 maart 2014

Hierbij treft u mijn reactie aan op het rapport «*Water Governance in the Netherlands: Fit for the future?*», opgesteld door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), dat ik op 17 maart 2014 in ontvangst heb mogen nemen¹.

Samen met de Unie van Waterschappen heb ik opdracht gegeven voor deze studie. De OESO is gevraagd om met een frisse onafhankelijke blik van buiten te onderzoeken welke ontwikkelingen van invloed zijn op het Nederlandse waterbeheer, welke risico's Nederland in de toekomst kan verwachten en te toetsen of Nederland hier voldoende op is voorbereid. De OESO voerde dit onderzoek uit samen met toonaangevende experts uit de internationale waterwereld door middel van een beleidsdialoog, waarbij zij spraken met diverse stakeholders uit het waterdomein in Nederland.

De OESO oordeelt positief over het waterbeheer in Nederland. Zij concludeert dat Nederland gezien wordt als een mondiale referentie op het gebied van waterbeheer, tegen relatief lage kosten, namelijk 1.26% van het bruto nationaal product. Dit zijn kosten voor zowel waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid, drinkwatervoorziening en riolering. De OESO benadrukt dat waterbeheer een zaak van nationaal belang is voor Nederland, maar dat Nederlanders zich hier niet altijd bewust van zijn. Doordat we onze dijken, duinen en dammen goed onderhouden voorkomen we overstromingen. Door integraal waterbeheer kunnen we blijven wonen in gebieden die anders onder water zouden komen te staan. Dit waterbeleid heeft bijgedragen aan onze economische ontwikkeling, namelijk door de condities te scheppen voor een dichtbevolkte Randstad, de grootste Europese haven, hoogwaardige landbouw en een toonaangevende waterindustrie. Een verfijnde infrastructuur is ontwikkeld en onderhouden via een bijzonder systeem van waterbeheer, waarin functionele besturen (de waterschappen) samenwerken met de centrale,

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

provinciale en lokale overheden. Stakeholders werken goed samen via het zogenaamde «poldermodel», waarmee zij een gecoördineerde, op consensus gebaseerde besluitvorming bereiken, die nodig is omdat het water zich niet aan grenzen stoort.

De OESO oordeelt positief over de organisatie van het Nederlandse waterbeleid. De bevindingen van de OESO geven dan ook geen aanleiding om bestuurlijke of organisatorische veranderingen in het waterbeheer te bepleiten. Mijn collega van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft onlangs aan uw Kamer² gemeld dat bij de hervormingen in het middenbestuur de aandacht de komende periode zal uitgaan naar de vorming van landsdelen. Desalniettemin kunnen waterschappen zelf bezien waar opschaling interessant is in het kader van doelmatig bestuur.

Ik heb de ambitie dat Nederland in 2050 nog steeds mondiale referentie op het gebied van waterbeheer is. Dit betekent dat we moeten blijven nadenken over de toekomst, investeren in vernieuwende en aansprekende oplossingen en dat we open staan voor verandering. Nederland heeft met acht eeuwen kennis en ervaring een goede reputatie opgebouwd. Deze Nederlandse reputatie creëert kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven dat ook internationaal zeer actief is. Zo is de export van de watersector de afgelopen jaren gestegen van € 4,5 mld in 2001 naar € 7,4 mld in 2013³. Mijn doel is onze positie te behouden en verder uit te bouwen. Vernieuwing is daarbij cruciaal. Daarbij vind ik dat landen de maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben hun kennis wereldwijd te delen om de effecten van watergerelateerde rampen tegen te gaan.

De OESO benoemt in haar rapport een aantal uitdagingen voor het Nederlands waterbeleid en doet aanbevelingen hoe daar mee om te gaan. In deze brief geef ik een reactie op een aantal aanbevelingen waarmee ik aan de slag ga. Aan het einde van deze brief ga ik in op de toezeggingen die ik aan uw Kamer heb gedaan in mijn brief over het Waterketentariaf van 16 mei 2013 (Kamerstuk 28 966, nr. 25).

Waterbewustzijn

De OESO constateert een gebrek aan waterbewustzijn onder Nederlanders. Mensen zijn zich niet bewust van wat er allemaal bij komt kijken om dit land droog en bewoonbaar te houden, dat er wel degelijk risico's zijn op overstromingen en wat er voor nodig is om dit te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken en welke inspanning het kost om hun drinkwater te produceren van het kwaliteitsniveau dat ze vanzelfsprekend vinden. Ook over mogelijkheden voor evacuatie is weinig kennis. De OESO geeft aan dat dit tot verminderd draagvlak kan leiden, zeker als de noodzakelijke investeringen en budgetten onder druk staan. Door het succesvolle waterbeleid kan juist de politieke aandacht verminderen.

In de eerste plaats wil ik recente gebeurtenissen in onze buurlanden noemen. De overvloedige regenval heeft in zowel Duitsland, als ook Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (Somerset, Thames Valley) geleid tot overstromingen en langdurige problemen. Met omvangrijke schade en economische effecten. Deze voorbeelden uit het buitenland laten zien dat het altijd een keer mis kan gaan en dat het uitblijven van overstromingen niet vanzelfsprekend is.

---

² Plenaire vergadering Tweede Kamer, 17 oktober 2013 (Handelingen II 2013/14, nr. 15, item 9, blz. 1 t/m 4, behandeling wetsvoorstel «Verlenging van de zittingsduur van gemeenteraden in gemeenten waarvoor met ingang van 1 januari 2015 een wijziging van de gemeentelijke indeling wordt beoogd» (Kamerstukken 33 681)

³ Op basis van voorlopige cijfers.

Daarom is doorlopend aandacht nodig voor het op orde houden van het watersysteem, naast de zorg voor de primaire veiligheidsinfrastructuur. Een voorbeeld hiervan is de investering in de vervanging van natte kunstwerken.

De bevinding van de OESO dat Nederlanders zich nauwelijks bewust zijn van het belang van water is al eerder inhoudelijk aan de orde geweest in de Tweede Kamer. Ongeveer 60% van ons land zou regelmatig onder water staan als er geen waterkeringen zouden zijn. In dit gebied wonen 9 miljoen mensen en wordt 70% van ons BNP verdiend. Overstromingen kunnen leiden tot grote aantallen slachtoffers en tot grote economische schade. Daar zijn we ons niet voldoende van bewust. We zijn weliswaar goed beschermd, maar honderd procent veiligheid bestaat niet. In het Deltaprogramma wordt daarom het waterveiligheidsbeleid verbreed. Ten eerste wordt er gewerkt aan nieuwe eisen voor dijken, duinen en dammen. Dit zal landen in de Deltabeslissing Waterveiligheid. Ten tweede wordt ruimte en water beter verbonden, zodat bij het aanpakken van de waterveiligheidsopgave ook ruimtelijke oplossingsstrategieën kunnen worden benut alsook dat de ruimte in het dichtbevolkte Nederland zodanig ingericht wordt, dat de kans op en de gevolgen van een overstroming beperkt blijven. Dit zal landen in de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie. Deze Deltabeslissingen worden op Prinsjesdag 2014 aangeboden aan het parlement. Ten derde tref ik voorbereidingen op situaties waarin het tóch misgaat. Samen met het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de waterschappen, de provincies, de veiligheidsregio's en de crisisorganisatie van Rijkswaterstaat werk ik aan de implementatie van een landelijke en regionale evacuatiestrategie. Alle Nederlanders moeten weten wat ze moeten doen als het toch mis gaat, hoe klein die kans ook is.

Met de partners van het Bestuursakkoord Water wordt ook hard gewerkt aan een nieuwe aanpak voor publiekscommunicatie. Deze communicatie-aanpak heeft tot doel het waterbewustzijn te vergroten, de noodzaak tot nieuwe maatregelen en ingrepen begrijpelijk te maken en om de betrokkenheid en het eigen handelingsperspectief van burgers te versterken. De strategie en aanpak zijn nieuw. Geen massamediale campagne, maar maatwerk dat uitgaat van het perspectief van de burgers en aansluit op de beleving van mensen in hun eigen leefomgeving en van daaruit de relatie legt met de opgaven voor Nederland. Daarbij is ruimte voor uiteenlopende onderwerpen, zoals waterveiligheid, waterkwaliteit en drinkwater. Informatie en tips worden op een online platform op postcodeniveau beschikbaar gesteld. In het voorjaar van 2014 gaat de nieuwe publiekscommunicatie in de eerste paar regio's van start. Zo wordt de communicatie opgebouwd naar een landelijk niveau in het najaar van 2014, als de Deltabeslissingen worden gepresenteerd.

Naast communicatie zijn er andere manieren om het waterbewustzijn van Nederlanders te versterken. Zo wordt er in de topsector water gewerkt aan het versterken van waterbewustzijn door middel van educatie. Onder het kopje kennisinfrastructuur ga ik hier verder op in.

Toekomstbestendige en duurzame financiering

Het OESO-rapport constateert dat het Nederlandse waterbeheer een stabiele financiële structuur kent. Voor de lange termijn zijn er echter een aantal uitdagingen om ons bekostigingssysteem duurzaam en toekomstbestendig te maken. De economische prikkels om efficiënt om te gaan met «te veel», «te weinig» en «te vervuild» water zouden in Nederland volgens de OESO versterkt kunnen worden.

Met name de economische prikkels om vervuiling van water te verminderen worden als zwak bestempeld, ook al zijn er tal van maatregelen getroffen om vervuiling door diffuse bronnen waaronder de landbouw aan te pakken. De OESO waarschuwt verder dat de toenemende onevenwichtigheid tussen groei en krimpregio's de financiële houdbaarheid van watermanagement op de lange termijn negatief kan beïnvloeden. De verwachting is dat deze regionale verschillen zullen toenemen, als gevolg van ondermeer demografische en economische ontwikkelingen.

Het Nederlandse waterbeheer kent een stabiele financiële structuur. De partners van het Bestuursakkoord Water staan hiervoor aan de basis. Daarnaast hebben we, om ons voor te bereiden op toekomstige uitdagingen, als enige land ter wereld een Deltacommissaris en een Deltafonds ingesteld. Het rapport is voor mij aanleiding om het gesignaleerde bekostigingsvraagstuk nader te verkennen met alle Bestuursakkoord Water partners. Als eerste stap wil ik met betrokkenen een discussie voeren over ons waterbeheer op de lange termijn en de financiering daarvan. Deze discussie wil ik dit jaar samen met de partners voorbereiden en vaststellen waar de uitdagingen op termijn precies liggen en waar eventueel nog aanvullend onderzoek nodig is. Daarbij wil ik de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) betrekken. Voor de sector landbouw, waarbij de OESO voorstelt om het principe «de vervuiler betaalt» te introduceren, betrek ik daarbij de afspraken en resultaten van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), alsmede de inspanningen van de landbouwsector in het kader van het 5de Actieprogramma Nitraat en Duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen. Aanvullend onderzoek is in ieder geval noodzakelijk voor wat betreft duurzame financiering van de krimpregio's. Voor wat betreft de aanbevelingen van de OESO in relatie tot te weinig water wil ik het vervolg op de Deltabeslissing Zoetwater betrekken.

Als algemene richting voor de discussie steun ik daarbij het principe dat degenen die profijt hebben of ingrepen doen die effect hebben op het waterbeheer (zoals bijvoorbeeld de landbouw en de industrie) ook de daarbij behorende kosten dragen (gebruiker/vervuiler betaalt principe) en daaruit voortvloeiend om de bekostiging zoveel mogelijk decentraal te beleggen, waar dit efficiënt is.

Relatie water, landgebruik en ruimtelijke ordening

De OESO geeft aan dat de samenhang tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening versterkt zou moeten worden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden consequenties voor het waterbeleid volgens de OESO vaak onvoldoende meegewogen. Voorbeelden hiervan zijn ontwikkelingen op locaties die vanuit waterveiligheid of vanuit het functioneren van het watersysteem gezien zeer ongewenst zijn. Dit heeft volgens de OESO extra kosten voor het waterbeheer tot gevolg. Ik onderschrijf het belang van een goede afstemming tussen water, landgebruik en ruimtelijke ontwikkelingen waar de OESO op wijst. Ik heb in de aprilbrief⁴ over waterveiligheid reeds aangekondigd dat ik vind dat we meer integraal en gebiedsgericht moeten gaan werken en een betere verbinding moeten leggen tussen water en de ruimtelijke ordening. Ook in het koppelen van projecten voor water- en natuuropgaven liggen kansen om synergiewinst te boeken. Ruimte voor de Rivier en Bouwen met de Natuur zijn hier reeds goede voorbeelden van. De relatie tussen zoetwater en landgebruik is onderwerp van het Deltabeslissing Zoetwater. Om een goede afstemming tussen water en ruimte te bereiken heb ik bijvoorbeeld de wateropgaven vanaf 2013 meegenomen in de

⁴ d.d. 26 april 2013, Kamerstuk 33 400 J, nr. 19

MIRT-gebiedsagenda's (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Deze MIRT-gebiedsagenda's vormen de gemeenschappelijke basis voor de samenwerking van Rijk en regio op het terrein van mobiliteit, ruimte, natuur, verstedelijking en water. Behalve een overkoepelende visie op het gebied, worden ook de belangrijkste opgaven opgenomen en de projecten en programma's die hierin passen. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze bijdragen aan de integrale ontwikkeling van het gebied. Beseffende dat het ruimtelijk en natuurbeleid recentelijk is gedecentraliseerd, wil ik de aanbeveling van de OESO volgen om in gesprek met de Bestuursakkoord Water partners na te gaan hoe de beleidscoherentie verder versterkt kan worden. Ons waterbeheer komt immers tot stand in een multi-level governance systeem, waarbij ieders resultaten medeafhankelijk zijn van het presteren van andere partijen.

Daarnaast wordt er binnen het Deltaprogramma gewerkt aan de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie. De kwetsbaarheid van ons land voor de gevolgen van overstromingen en extreem weer (met wateroverlast, hitte, droogte als gevolg) neemt de komende decennia waarschijnlijk toe. Dit komt door verdergaande verstedelijking en de verwachte klimaatverandering. De kwaliteit van onze leefomgeving kan hierdoor worden aangetast. Met de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie anticiperen de gezamenlijke overheden op deze veranderingen en werken ze toe naar een samenhangende aanpak. Deze aanpak beoogt ruimtelijk beleid meer waterrobuust en klimaatbestendig te maken. De precieze formulering en verankering hiervan wordt de komende maanden door de verschillende overheden gezamenlijk uitgewerkt en aan het kabinet als advies aangeboden. Vervolgens geeft het Kabinet daar op Prinsjesdag een Kabinetsreactie op.

Tot slot beoog ik met de Omgevingswet een samenhangende benadering te bewerkstelligen in beleid, besluitvorming en regelgeving. De verbinding tussen ruimte en water is daar een goed voorbeeld van.

Kennisinfrastructuur

De OESO constateert dat Nederland bekend staat om haar expertise in het waterbeheer en de vele wetenschappelijke en professionele organisaties die actief zijn op dit terrein. Deze organisaties leveren vernieuwende concepten en instrumenten op, zoals het Deltamodel en het Delta-instrumentarium. De aansluiting tussen wetenschap en uitvoering is volgens de OESO echter onvoldoende. Het zou volgens de OESO daarom goed zijn deze lacunes in kennis, menselijk kapitaal, technologie en andere competenties om duurzaam, efficiënt en effectief waterbeleid te ontwikkelen en te implementeren goed te beoordelen. Zeker gezien het verwachte tekort van 20.000 waterprofessionals in de komende tien jaar. Het voorziene tekort aan waterprofessionals baart mij zorgen. In het kader van de uitvoering van de human capital agenda van de topsector water werken publieke en private waterwerkgevers samen met onderwijsinstellingen, om het imago van de sector te versterken en de instroom in watergerelateerde vervolgoopleidingen te vergroten. Interesse wekken voor een watergerelateerde vervolgoopleiding begint op jonge leeftijd. Een voedingsbodem hiervoor kan worden gelegd door ondermeer gastlessen door professionals, excursies en practica. Hier ligt vanzelfsprekend eveneens een koppeling met het vergroten van waterbewustzijn onder jongeren.

Onze huidige concepten zijn niet eeuwig bruikbaar. Om te blijven excelleren mogen we niet achterover leunen, maar is het zaak onze expertise te blijven vernieuwen, innoveren en toepassen en ook blijven uitdragen naar het buitenland. Daarbij moeten we inspelen op de

toekomstige behoefte aan antwoorden op vraagstukken die gerelateerd zijn aan majeure ontwikkelingen en trends in de wereld, zoals de doorgaande urbanisatie of de koppeling van water aan vraagstukken rond landbouw, energie en grondstoffen. Deze vraagstukken beperken zich dus niet tot water, maar zijn daarmee verbonden.

Daarvoor is kennis nodig van professionals maar ook gelegenheid om nieuwe concepten in de praktijk te testen, zodat ze rijp worden gemaakt voor de markt en ze als «best practice» kunnen worden toegepast in Nederland en het buitenland. Deze innovaties helpen bij het oplossen van de maatschappelijke vraagstukken, zoals de gevolgen van klimaatverandering. Dat is ook economisch gezien verstandig.

Om innovatie te stimuleren zijn in het najaar in het kader van het bedrijfslevenbeleid voor de tweede maal innovatiecontracten afgesloten tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden. Hiermee is een verbinding aangebracht tussen kennisontwikkeling, kundige toepassing en economisch verdienvermogen. Dit draagt bij aan de ambitie om in 2050 nog steeds boegbeeld op het gebied van water te zijn.

Waterkwaliteit

Volgens de OESO heeft Nederland een laag ambitieniveau ten aanzien van de tenuitvoerlegging van de Kaderrichtlijn Waternormen. Ondanks dat de laatste jaren de waterkwaliteit substantieel is verbeterd ziet de OESO de voortgang stagneren met betrekking tot stikstof, fosfor en pesticiden en het herstel van de natuurlijke dynamiek.

De druk op de waterkwaliteit in ons land is hoog. Nederland is dichtbevolkt, heeft een intensieve landbouw, ligt aan het einde van stroomgebieden en voor een deel onder de zeespiegel. Dit heeft invloed op de belasting met stoffen, de inrichting van watersystemen en daarmee de waterkwaliteit. Hierdoor is er een opgave voor een aantal bekende stoffen, zijn er risico's voor nieuwe stoffen en is herstel van een meer natuurlijke inrichting nodig⁵. Mijn ambitie is om schoon en ecologisch gezond water te realiseren voor duurzaam gebruik, conform de junibrief⁶. Voor extra maatregelen in het hoofdwatersysteem zijn middelen in de begroting opgenomen en werk ik aan een verdere aanvulling van deze middelen, in samenhang met het onderbrengen van waterkwaliteit in het Deltafonds. Samen met mijn collega van Economische Zaken maak ik generiek beleid voor het voldoende terugdringen van diffuse bronnen (o.a. mest en bestrijdingsmiddelen) en richten wij ons daarmee op schoon en ecologisch gezond water. We zijn goed op weg. De uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen 2009 ligt op schema en met de actualisatie van die plannen in 2015 zetten we een volgende stap.

Overigens staat Nederland er wat betreft waterkwaliteit minder slecht voor dan soms wordt beweerd. Het beeld op basis van de voorgeschreven one-out-all-out methode is negatiever dan feitelijk het geval. De methode is ook ongevoelig voor verbetering en maakt dat je slechter scoort naarmate je beter meet en beoordeelt. Nederland ontwikkelt momenteel samen met andere lidstaten en de Europese Commissie aanvullende indicatoren die een beter beeld gaan geven van de toestand. De huidige kwaliteit voldoet immers voor de meeste gebruiksfuncties. Er is nog wel een opgave voor natuur en er is alertheid geboden voor drinkwaterbe-

⁵ <http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/2016-2021/aanvullende-pagina'/sgbp-2016-2021/@34859/belangrijke/>

⁶ d.d. 20 juni 2013, Kamerstuk 27 625, nr. 292

reiding. De ambities op het gebied van de waterkwaliteit blijven dan ook onveranderd hoog.

Monitoring en toezicht

Door de decentrale opbouw van het Nederlandse systeem wordt er volgens de OESO veel ongelijksoortige informatie gegenereerd. Hierdoor is er een gebrek aan transparantie, vergelijkbaarheid en zichtbaarheid van prestaties. De OESO beveelt aan om onafhankelijke verantwoordingsmechanismen te versterken, voor beter toezicht, transparantie en kostenefficiëntie in het waterbeheer.

Mijn Bestuursakkoord Water partners en ik hechten aan transparantie. Daarom wil ik samen met deze partners verkennen hoe we efficiency bij watermanagement processen beter zichtbaar en transparanter kunnen maken. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan een verbreding van de rapportage «Water in beeld» naar «De staat van het water». Samen met de Bestuursakkoord Water partners kunnen we in «De staat van het water» een slag maken richting meer transparantie over de waterkwaliteit, de huidige status van de waterveiligheid en de efficiëntie in de waterketen. Om dit te bewerkstelligen wil ik met deze partners afspraken maken over het uitwisselen van informatie.

Daarnaast is het instellen van tijdelijke onafhankelijke commissies nuttig om onafhankelijk toezicht te versterken. Ten aanzien van de samenwerking in de waterketen is in 2013 de onafhankelijke visitatiecommissie Waterketen ingesteld die de voortgang van een doelmatige samenwerking in de waterketen beoordeelt. Tot dusver blijkt deze commissie een grote meerwaarde te hebben. Ook de OESO wijst op de kansen die deze commissie biedt. Naast inzicht in de voortgang van de Bestuursakkoord Water-afspraken heeft de commissie ook een stimulerende rol, met name richting organisaties die nog achterblijven bij de gemaakte afspraken. Eind 2014 komt de commissie met haar eindrapport en advies. Ik wil daar nu verder nog niet op vooruitlopen, maar ik merk wel dat dergelijke commissies voor specifieke onderwerpen erg goed werken. Toezicht op de primaire keringen ligt per 1 januari 2014 bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Deze keringen worden beheerd door de waterkeringbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) en zij zijn dus ook verantwoordelijk voor goed beheer en onderhoud. In het kader van deze verantwoordelijkheid geldt een in de wet gedefinieerde zorgplicht en die leidt tot tenminste een jaarlijkse inspectie. De ILT houdt toezicht op dit proces van inspecteren en rapporteert over de resultaten aan de Minister. Voor de primaire keringen is in de wet ook de verplichting van een 12 jarige toetsing opgenomen. Ook daar is de ILT de onafhankelijke toezichthouder. Op basis van de resultaten van deze 12-jarige toetsing worden de prioriteiten vastgesteld voor de benodigde versterkingen van de keringen en wordt de aanpak geprogrammeerd op basis van urgentie.

Conclusie

De OESO heeft mijns inziens een goed en bruikbaar rapport opgeleverd. Zij benadrukt dat water voor ons land van essentieel belang is. Waterbeleid verdient daarom een stevige plaats op de politieke agenda. Terecht verwondert de OESO zich erover dat zo weinig Nederlanders zich hiervan bewust zijn. De OESO wijst ook meermaals op het belang van de verbinding tussen ruimte en water. Water goed borgen in de ruimtelijke plannen en meer adaptief bouwen (of bouwen met de natuur) is essentieel voor de duurzame ontwikkeling van Nederland in de toekomst.

De grootste waarde van dit rapport is dat het ons een spiegel voorhoudt en een aantal onderwerpen benoemt die aandacht vragen. Het stimuleert ons om niet op onze lauweren te rusten, maar om altijd te blijven werken aan verbetering. We moeten niet vergeten dat dit doorlopend middelen en aandacht vraagt voor ons eigen watermanagement, ook om een boegbeeld in de wereld te blijven. Rijkswaterstaat, de waterschappen, provincies en gemeenten spannen zich hier als waterbeheerders continu voor in. Dit vraagt ook om waterbewustzijn bij burgers en bedrijven. Ik ben voornemens om de in deze brief genoemde actiepunten samen met mijn Bestuursakkoord Water partners op te pakken en dit rapport de komende jaren als referentie te gebruiken.

Toezeggingen

In mijn brief over het Waterketentarief van 16 mei 2013 heb ik aan uw Kamer toegezegd om in de reactie op het OESO rapport tevens te komen met de resultaten van het geactualiseerde «*Feitenonderzoek Doelmatig Beheer Waterketen*», alsmede de voor eind 2013 aangekondigde tussenevaluatie van het Bestuursakkoord Water. Inmiddels heb ik uw Kamer per brief (d.d. 15 november) geïnformeerd over de uitkomsten van een onderzoek naar de mogelijke efficiencyvoordelen van een waterketen-bedrijf (Kamerstuk 28 966, nr. 26). Daarin is het Doelmatig Feitenonderzoek uit 2010 geactualiseerd. Hiermee is deze toezegging afgedaan. Daarnaast heb ik aangekondigd om in de reactie op het OESO rapport ook de tussenevaluatie van het Bestuursakkoord Water mee te nemen. De tussenevaluatie van het Bestuursakkoord Water toont aan dat we op koers liggen en dat we met betrokken partijen de afspraken en mijlpalen realiseren. Onze belangrijkste doelen waren en zijn om via betere samenwerking te komen tot meer doelmatigheid met behoud van de kwaliteit, met zo mogelijk extra aandacht voor duurzaamheid. Uit de evaluatie komt naar voren dat de gezamenlijke aansturing door Rijk en waterschappen van de hoogwaterbescherming goed in de startblokken is gezet.

De samenwerking tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen begint steeds beter vorm te krijgen; komende tijd zullen we onder meer extra aandacht schenken aan gezamenlijke inkoop en gezamenlijk gebruik van gegevens en ICT-toepassingen. De resultaten van de tussenevaluatie zal ik, inclusief kabinetsreactie, in de rapportage «Water in beeld» in mei 2014 naar uw Kamer sturen. Hiermee krijgt u een goed overzicht van de samenhang met de voortgang in het bereiken van de inhoudelijke waterdoelen in Nederland.

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus